

Викладач: Ренгевич О.В.

Предмет: Основи галузевої економіки і підприємництва

Урок 16

29.10.2021

Тема уроку: Трудові ресурси та їх використання

Вивчення нового матеріалу

Трудові ресурси – частина населення, яка володіє необхідними фізичними і духовними здібностями, загальноосвітніми і професійними знаннями для роботи в господарстві.

Зрозуміло, що основна частка трудових ресурсів припадає саме на населення працездатного віку, за винятком інвалідів I і II груп та пенсіонерів, що отримують пенсію на пільгових умовах. Проте пенсіонери і підлітки, які на даний момент зайняті в господарській діяльності, також становлять запас (ресурс) робочої сили.

Трудові ресурси України становлять 27,8 млн осіб. Це 57,4 % від усього населення, серед них 54 % припадає на осіб працездатного віку, жінки складають 51 %.

У розподілі основної групи трудових ресурсів — населення працездатного віку — серед міських і сільських жителів держави є дуже істотні відмінності. 71 % працездатного населення проживають у містах .

Найвищий рівень забезпеченості трудовими ресурсами мають західні області: Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська. Так, у Закарпатській області частка працездатного населення становить 56 %, дітей і підлітків — 28 %, тобто тут більший притік робочої сили молодого віку.

У центральних та північно-східних областях — низький природній приріст населення, частка молодих трудових ресурсів невисока. Тут можливості працевлаштування обмежені.

У південних областях існує проблема дефіциту трудових ресурсів. Це працедефіцитний регіон. Тут переважають галузі, що потребують великої кількості робочих рук, особливо жіночих. Здебільшого це сільські райони, де найменша густота населення.

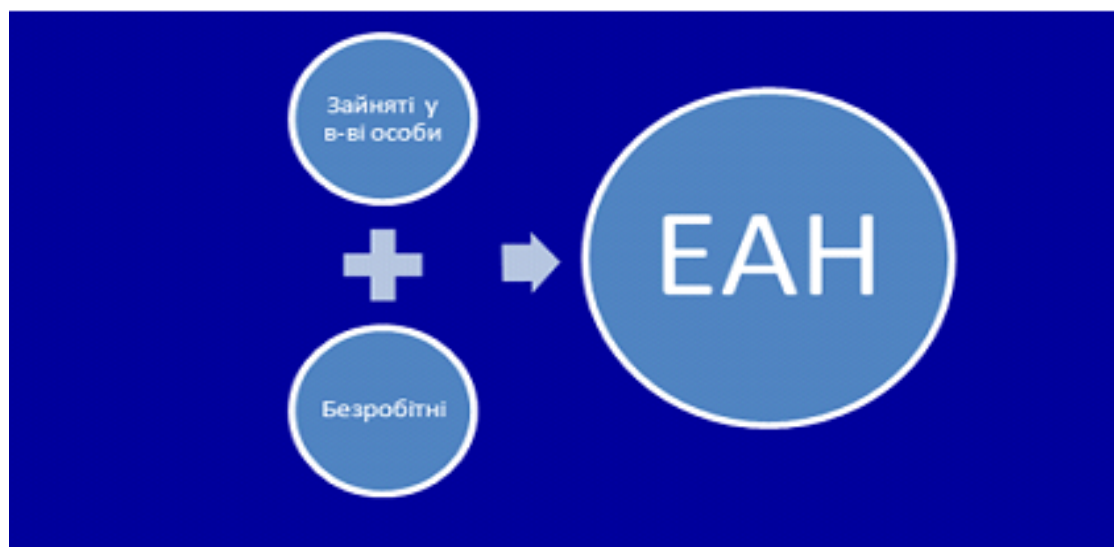
Пенсійний вік в Україні — один з найнижчих у світі. У більшості країн він становить 65—70 років — як для чоловіків, так і для жінок. Частка працюючих в Україні відповідає рівню більшості розвинутих країн Європи — Німеччини, Іспанії, Бельгії, але вона більша, ніж у Франції, Швеції, Великій Британії.

У західних областях необхідно швидкими темпами розвивати різні галузі господарства, створювати нові робочі місця. У центральних та північно-східних областях треба рівномірно розмістити підприємства, заохочувати народжуваність, розв'язувати екологічні проблеми.

У південних областях треба створити кращі умови для життя населення, тим самим закріпити кадри.

Нещодавно Україна перейшла на Міжнародні стандарти оцінки забезпеченості робочою силою, якою користується Міжнародна організація праці (МОП). Базовим поняттям за цим підходом є економічно активне населення (ЕАН). До економічно активних належать особи, зайняті економічною діяльністю, яка приносить дохід (зайняті), та безробітні. Сюди належать передусім ті, хто працює за наймом на умовах повного (неповного) робочого дня (тижня), а також самозайняті (роботодавці; особи, які самостійно забезпечують себе роботою або безкоштовно працюють у сімейному бізнесі).

Економічно активне населення

Економічно активне населення - особи, зайняті економічною діяльністю, яка приносить дохід, (зайняті) та безробітні.

Учнів та студентів працездатного віку, які навчаються з відривом від виробництва, військових строкової служби, зайнятих у домогосподарстві до зайнятого населення не відносять. Вони разом з пенсіонерами та людьми, які з тих чи інших причин не шукають роботу, належать до економічно неактивного населення. Серед економічно неактивного населення в Україні близько 50 % становлять пенсіонери за віком, по інвалідності та на пільгових умовах, 27 % — учні та студенти, 17 % — домогосподарки та перебувають на утриманні. Решта не працюють за станом здоров'я чи з інших причин.

Юридична довідка

Право на працю є одним із конституційних прав. Так, згідно зі ст. 43 Конституції України, кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується.

Держава створює умови для повного здійснення права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності. Використання примусової праці забороняється. Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом.

Ст. 45. Кожна працююча людина має право на відпочинок.

Обов'язки працюючих зібрані в Кодексі законів про працю і в Законі про охорону праці.

Декларація прав людини (проголошена Генеральною Асамблеєю ООН):

Ст. 23. «Кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці, та на захист від безробіття.

Юрист 2. Закон забороняє використовувати працю жінок на важких, підземних та на роботах зі шкідливими та небезпечними умовами, передбачається заборона використовувати працю жінок у нічний час.

Забороняється відмовляти жінкам у прийнятті на роботу в зв'язку з вагітністю чи наявністю малих дітей, звільняти з роботи вагітних і матерів, які мають дітей до трьох років, звільняти одиноких матерів, які мають дітей до 14 років. Закон передбачає і категорію працівників, яким власник зобов'язаний на їхнє прохання встановити неповний робочий час. Це вагітні та особи, що мають дітей до 14 років або дитину-інваліда, або здійснюють догляд за хворим членом сім'ї.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал.
2. Зробіть стислий конспект.
3. Дайте відповіді на питання:
 1. Яка кількість трудових ресурсів є сьогодні в Україні?
 2. Чи рівномірно розміщені трудові ресурси територією України? як можна розв'язати проблеми цих регіонів?
 3. Від чого залежить кількість трудових ресурсів у країні?
 4. Який стан забезпечення трудовими ресурсами в Україні порівняно з іншими країнами?
 5. Які закони України регламентують права та обов'язки працюючих людей?

Завдання 1: Визначте, під які категорії підпадають ці верстви населення:

1. В Андрія вища технічна освіта і він шукає роботу за спеціальністю.
2. Олена навчається в 10 класі середньої школи.
3. У грудні Даринці виповниться 4 роки.
4. Наталка – домогосподарка, яка виховує двох дітей.

Завдання 2. На основі цифрових даних побудуйте кругову діаграму галузевої структури трудових ресурсів та зробіть висновок:

- Промисловість – 26,5%
- Будівництво -7,5%
- Сільське і лісове господарство – 19, 6%
- Невиробнича сфера – 33%
- Транспорт і зв'язок – 13,4%

4. Використовуючи інтернет, знайдіть інформацію та складіть порівняльну характеристику (у вигляді таблиці) розвитку трудових ресурсів України за період незалежності держави (1991 - 2021 рр.)

Зробіть скриншот результатів виконаних завдань та надішліть на e-mail:
ksenija.rengevich@gmail.com або на Viber (096 699 17 66)